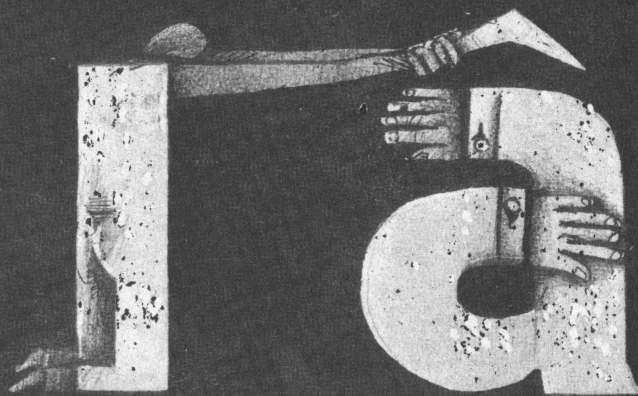

Î DIN A? - BA!

CE (MAI) E
DE FĂCUT?

Printr-o scrisoare adresată recent Președinției, Parlamentului și Guvernului, domnul Mihai Drăgănescu a solicitat ca Academia Română, "în concordanță cu statutul său, să fie împu-
ternicită să stabilească unele îndreptări ale ortografiei limbii române". Nu cunosc statutul Academiei Române, dar nu-mi pot imagina că el prevede o triplă subordonare a instituției! Se zice despre mielul blînd că sugerează la două oi. Vrea Academia să-l întreacă? Aflăm de altfel, chiar din scrisoare, că reforma ortografică din 1953 s-a făcut printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri. Dacă așa stau lucrurile, este clar că Președinția și Parlamentul nu dispun în speță de vocație succesorală.

Trec la aspectul lingvistic al chestiunii, adică la așa-numitele "îndreptări ale ortografiei" (sintagmă pleonastică pentru cel care mai știe că "ortografie" înseamnă "dreaptă scriere"). Două pagini și jumătate ale raportului Drăgănescu, prezentat Academiei în adunarea generală de la 31 ianuarie, reproduc argumentele introducerii Micului dicționar ortografic din 1953, tributare de bună seamă limbajului

vremii, socotind că demonstrează astfel lipsa de validitate a normelor repuse în discuție. Procedul echivalează cu strămutarea dezbaterii pe un teren exterior științei. Ce ar fi dacă, lăsîndu-ne contaminați de acest mod de gîndire, am repudia polimerizarea stereoespecifică a izoprenului, întrucît savantei care a promovat procedul i-a scăzut între timp reputația? În cuprinsul aceluiași raport, președintele înaltului for științific ne informează asupra unei anchete pe care a întreprins-o (era cît pe ce să zică: a lansat-o): "De cîtuva timp întreb colegi membri ai Academiei Române, oameni de cultură, de știință, lingviști, muncitori care au vîrsta sau cultura necesară pentru a aprecia diferența între â și î, (...) în cele mai multe cazuri ideea revenirii la â, conform regulilor simple ale ortografiei din 1932, fiind primită cu plăcere și interes, ca să nu spun chiar cu entuziasm". Evident, nimeni nu s-a îndurat să-i refuze domnului Mihai Drăgănescu un răspuns încurajator, cu atît mai necesar omului de știință care se lansa - aici cuvîntul devine obligatoriu - într-un domeniu străin specialității lui. Mă grăbesc, spre a nu fi acuzat de pînă, să recunosc raportului său un merit care-i răscumpără toate neajunsurile: faptul de a fi citat opiniile despre ortografie ale lui N. Iorga. "Ortografia - spunea marele savant în 1932 - este o

chestiune de obișnuință (...). Cu â din a scriu astăzi toți școlarii, toți profesorii secundari, toți tipografil, toate ziarele și toți străinii care au învățat românește. În orice ortografie nu totul este logic, ci mai totul este convenție. A crea acum noi convenții destrămînd vechi obișnuințe nu este bine și nici nu se poate." Extrasul funcționează ca un bumerang împotriva raportului care îl conține. Să recitim cuvintele lui Iorga din perspectiva zilei de față: "Cu î din i scriu astăzi toți școlarii, toți profesorii secundari, toți tipografil, toate ziarele și toți străinii care au învățat românește (...). A crea acum noi convenții destrămînd vechi obișnuințe nu este bine și nici nu se poate." Cred că, dincolo de asta, nu mai trebuie adăugat nimic. Șansele restaurării lui â din a sînt egale cu acelea ale restaurării monarhiei.

ȘTEFAN CAZIMIR

NOTĂ

Prietenul meu, profesorul universitar Ștefan Cazimir, unul dintre cei mai avizați comentatori ai operei lui Caragiale, poet talentat și om de spirit, deputat în Parlamentul României, este antimonarhist. Revista "Teatrul azi" nu este nici monarhistă, nici antimonarhistă. Este pur și simplu o revistă de teatru. Prin urmare, dacă sîntem de acord să punem în discuție șansele restaurării lui â din a, nu ne vom pronunța în legătură cu șansele restaurării monarhiei. Dacă, așadar, vreunul din colaboratorii noștri dorește să-și spună părerea asupra chestiunii ortografice în discuție, îl punem la dispoziție paginile revistei.

DUMITRU SOLOMON